

Baltijas Semkohpis.

Isnahl Jelgawâ ik nedelas.

Maksa bez peesuhitichanas: no 1. Maija lihds gada galam 1875 — 1 r. 50 f.; par gadu 2 r., par pusgadu 1 r. 10 f., par 3 mehnu. 60, f. ar peesuhitichanu: no 1. Maija lihds gada galam 1875 — 2 r.: par gadu 2 r. 60 f., par pusgadu 1 r. 40 f. un par 3 mehnescheem 90 f.

Redakcija un ekspedizija Katoku celâ № 2. — tur ari fludinajumus peenem.

№ 33.

Treschdeenâ, 10. Dezembri.

1875.

„Baltijas Semkohpja“ lasitajeem par sînu!

Kâ jau ik fludinajumeem schini lapâ un zitôs laikrakstôs redsams, „Balt. Semk.“ isnahks ari turpmak, no jauna gada sahlot. Maksa ir 2 r. par gadu, ar peesuhitichanu 2 r. 60 f. „Balt. Semkohpis, kam schogad jau pret 1000 lasitaju, isnahks jaunâ gadâ ik nedelas waj nu leelakâ formâ, waj ar pastahwigu peelikumumu, ko dohs ik pahrnejetas jeb beeschali lihds, pehz tam kâ lasitaju skaits buhs wairojees. Ari tiks gahdats, ka zeen. lasitajeem turpmak wiskas tahs sinas teel pasneegtas, kas semkohpjeem wispahrigi wajjadsigas. Us wisu wishi redakcija neschehlohs isdohschanas un darbu, weenigi zensdamahs us to, lai waretu ispildiht ko ta reis apsohlijuse un lai pee zeen. lasitajeem spehtu to ustizibu ustureht, ko ta schij ihjâ brihdi til bagatigi eemantojuse. Par to firsnigi pateikdamahs wina zeen. publiku laipni luhds, lai ar apstelleschanahm nekawejahs, ka waretu eepreeksch daudis mas nowehroht, zit eksemplaru jaunâ gadâ jadrukâ; jo weenkart zaur pahraho eksemplaru druku noteek leela skahde, ohtru kahrt ir leela nepatikschana, kad wehlat apstelletus nummurus newar peesuhitih. — Kâ schogad bij redsams, tad ar stahsteem mas ruhmes deht neteekam uspreekschu un winu weeta jo ahtraki geldetu muhsu pagastu dshwi un wajjadshibas no likumiga un praktiska stahwohta u. z. leetas pahrspreest, ko mehsh tad ar turpmak pehz eespehschanas eewehrosim. Apstelleschanas weetas ir redsamas fludinajumos 31. un 32. num. Sludinajumi maksjâ 6 kap. par rindinu.

Redakcija.

Nahditas: Sinas. No Kursemes augschgala. Rahds wahrs Jaunpils teatera sribdes leeta. Redakcijai. Terminu kalenderis. Rahds wahrs vahr semes apstrahdashonu. Rabda masa, bet leelus auglus neschah fatinneegiba. Slima seme. Babryas. Atbilde Dibriku Arturam un „sahdam ahrtam.“ Likuma un netikuma alga. Birmais brihdis skolâ. Atehnus skolâs. R. Sp. tungam. Atbildes. Bezais Brenzis atfal mahjâs. Studinajumi.

Sinas.

Jelgawâ 4. Dezembri. Pehz stipra, wairak deenu pastahwofcha fala laikis ir schodeen lehns un aukstums ir eewehrojami mitejees. Sneega ir maš. Us laukeem dsird beeschi sahdsibas un laupischanas noteekam.

No Samaras. Awises mehsta, ka domenu ministerija ir mehginajuse Samaras gubernijâ isdeenejuscheem saldasteem krohna semes gabalus isdaliht. Tur kauschu esohht lohti mas un tadeht schee semes gabali ne-esohht nekahdâ wehrtibâ. Bet zaur tahdu semes isdalischanu ari zitas apkahrtejas semes zena zelotees. Tâpat esohht nodohmats Astrachanas gubernijâ brihwas krohna semes isdaliht.

No Odesas. Tur esohht spibkerds fakrahjees 1,300,000 tschet. kweeschu, tadeht ka ahrssemes kweeschu esohht lehtaki ne kâ Odesas tirgotaji warohht sawus pahrdohht. Ari ne-esohht paredsams, kâ scho kapitalu, kas bes augsteem tur meerâ guloht, wareschoht naudâ pahrwehrst.

No Ahdascheem (Widsemê). 24. Nowemberi netahht no Ahdaschu muischas un kahdu puswersti no leelzeta atrada seena-kaudsê nosaluschu zilweku. Winsch bija sawas drehbes nowilzis — laikam zaur to gribedams ahtrak nahwi sagaidiht — tad isplehsis seena-kaudsê zaurumu, tur eelihdis un — beidsees. Naw sinams, kas winsch bijis. Pehz drehbehm jadohmâ, ka kahds no Rihgas isbehdsis arestantis. (Balt. wehstin.)

No Siguldas tohp Balt. wehstin. rakstis, ka tur blehdibas sahdsibas un daschadi netikumi weenumehr wairak eeweeschotees. Tas nahlot zaur to, ka jaunekli nemeklejoht wairs pastahwigu deenestu, bet pa wasaru kahdu grafi pilsehtâ nopelniuschu, seemâ blandotees apkahrt laudis krahpdami un laupidami, jeb netiklibas darbus padaridami, tâ kâ wairs ne-esohht nekahdas drohschibas. — Gan pagastu waldibahm deretu scho leetu tuwak apspreeht un kahdu lihdsfelli pret to isdohmaht; ari draudses konwentehm un muischneeku landtageem wajjadsetu gahdaht, ka tahdas nesahles semê ne-eesaknojahs.

Arensburgas nedelas lapâ raksta, ka Nowembera mehnesi pee Sahmu salas juhrmalas Pinu lugis „Jda“ usgahjis us seklumu, kas ar 950 wahtihm petroleuma no Bremenesh us Rewali brauzis. Us kuga ne-esohht zilweki atrasti tiluschu, kuri esohht us zitu kugi isglahbuschees un us Kopenhageni aijwesti. Kahdas 300 wahtis petroleuma esohht tiluschas isglahbtas.

No Kursemes augschgala. Wispahrigi pahr Kursemes augschgala, tâ kalneem un eeleijahm, mescheem un to kustoneem, tâpat par semi un plawahm ir jau zeen. Bertram k. 6. „Balt. Semk.“ Nr. daschas sinas laudis. Tahlak B. k. tur raksta, ka pee augschgala masgruntneekem semkohpiba lihds schim wehl mas plaukuse, un ka tihruma apstrahdashana us wairak laukeem tê rahdotees gluschu

šwešča; wina turotees aišweenu pee saweem trim laukeem. — Tampiati jafaka, ka Mukties aprinki gan leelaka daka ir to, kas pee trihs lauku sistemas turahs, bet Jaunjelgawas apr. ir atkal maš tahdu, tā ka zaur zaurim nemoht, war fajiht: ta leelaka daka mašgruntneeku Augššēmē strahdā uš tšchetreem laukeem. Dašči šaimneeki, kahdōš wairaf attihstijušchōš apgabaldōš, ir jau uš 5, 9 un wairaf lauku šaimnezibahm eeriktejušchees strahdaht un wehl ziti tā dariht dšihrahš. Ar no lohpu baribas audšechanas B. k. labakas leezibas eeguhtu, ja tas ar to jo tuwak eepašihthōš.

Wehl kahdas šinas pahr Augščas laučhu šadšihwi, kura daščhōš apgabaldōš arweenu dšihwaka teek.

Jau igahjušchā gadā Elšchnu pagastā (Jaunjelgawas apr.) dašči šaimneeki, ihpašči P. Ušan k., ruhpejahš šchini apgabala semkohpibas beedribu dibinaht, bet nezik taflu netika. Tikai pateiziba Sufseijas kesteram, kureš ar Elšchnu pagasta škohlotajs ir, Dambrau k., zaur kura ruhpiġu gahdaščanu grahmatu krahtuwe atwehrtā tika. Ir wehl maš grahmatu; tšchaklaks lašitajs šahš driht pehz zitahtm pehtih. Katriš beedriš maksā par gadu 1 rubli. Par šcho atmakšatu naudu teek atkal jaunās grahmatas eegahdataš. — Par leelaku preeku ir, ka 31 mā Augustā šch. g. Elšchna škohlā weena šapulze tika notureta, kura Dambrau k. grahmatu krahtuwes eenešchanas un išdohšchanas preekščā lika, un uš semkohpibas beedribas dibinaščanu ee-aizinaja. Tad ari tika daščas jautaschanas, kuras uš grahmatu krahtuwes paleelinaščanu jeb pawairoščanu šimejahš, no šapulzes aprunatas. J. Frey k. runaja pahr semkohpibas beedribas un dašcheem grahmatu lašičhanas labumeem. Beidsoht apnehmahš šapulze semkohpibas laikrakstus un ar tahdas grahmatas, kuras Latweeščhu walodā ir, eegahdatees. Tad šlehdsā šcho šapulzi šohlidamees zitu kahdu reis semkohpibas beedribas dibinaščanu preekščā nemt.

K. J. Leijinsch.

Kahds wahrdš Jaunpils teatera štrihdes leetā. „Balt. Semkohpja 27. Nr. „Wehstule Balt. Semkohpim,“ išlašjušči dohmajahm, kā ziteem teatera spēhletajeem tapat buhš gahjis, kā mums, jeb „wehstules“ rakšitajs buhš muhsu pagahjuščhu likteni noklausijees; tē 30 Nr. zaur zeen. Bernewiž mahzitaja atbildi dabujahm šinaht, kā „wehstule“ uš m u m š šimejohht un ziteem tā naw wiš notizees, kā pee mums. — Bet kad turklaht zeen. mahzitajs šehrojahš pahr nepatihkamahm pelnitahm pahrmeschanahm, tad turam par šawu peeklahjumu, zeen. lašitajeem un zeen. Medakzijai paštahstihht, kā tahš leetas pee mums bijuščas, lai pašči špreešch, waj tahdi nepateizibas puhki ešam bijušči, ka zeen. mahz. muhs išdaudšina; ja nu „Mahjas weeši“ toreiš kahds nepatihkams wahrdiušch attrahpijees, tad tas til tukščhu apšohlišchanu deht tā bijis. Pahr norahdiščanu uš teefas namu waram teikt, ka tas ar šawahm mašahm ištahbahm preekšč teatera išrahdiščanas ir nederigš, uš to tapēhz ne-ešam dohmajušči un ari nedohmajam, jo leelakas pagasta šapulzes tohp ari škohlas namā noturetas. Gribedami ohtreis teateri išrahdiht pehz škohlas šahles daudš neteepamees, jo weešibas wakars mums škohlas namā netohp ne uš kahdu wihi atlautš, beš kura teatera spēhleščhana uš laukeem nekahdā wehrtibā naw, jo uš laukeem teateri nespehlē pelnas deht bet wairaf weešibas wakara la-

had, kur pehz beigtas išrahdiščanas šlatitaji war pahri štundinas mihligi kohpā palikt un nepašihstamee jautri šarunadamees zits ar zitu pašihstami tapht un ari dašču pamahziščanu šmeltees; kur preti teatera išrihkotajeem ir atkal tas preeks, ka war no eenešchanahm kahdam labdarigam mehrtim peepalihdseht. To wišu eewehrodami šalihgam ar kahdu mahz. šaimneeku par šlatuwes eerikteščanu un šchlehrsšeeenu išnemšchanu wina ištabās par 15 rubl. š. un suhtijam pee saweem zeen. k. k. atlauschanu išluhgtees, bet nepeedšihwojam wiš to patikščanu. — Beidsoht suhtijam kahdu no muhsu lihdsšpehletajeem no zeen. m. tukščhu labibas šchluhni išluhgt, kas gan wišai patihkami nebija, bet šiltā wafaras šwehtku laiškā buhtu ir ari ar to pahrtikušči, bet kā jau zeriba muhs krahpufe, tā peekrahpe ari šcho reis! — Tā tad nu muhsu štrihdus ir zehlees til zaur ne-eewehroščanu, ka uš „ištō grunti“ šahwam, kam zilwezigu preeku naw waijadšigi, tadeht neweens muhs par tumšibas puhkeem newar dehweht, jebščhu gan muhsu kaimineem šchiniš deenās škohlas namš preekšč teatera išrahdiščanas un weešibas wakars pilnigi ir atwehlehtš.

Kahdi Jaunpils teatera išrihkotaji.

Peesihm. no redakzijas. Lai gan muhsu wehleščhanahš ir, ka šchis teatera kureš reis nobeigthōš, tad tomehr mums truhka eemesla, šcho atbildi atstahht ne-eewehrotu, jo til weenai pusei kā ohtrai ir teefiba šewi aištahweht un to išfajiht, kas wina pee tam leekahš buht waijadšigš.

Zeenijama redakzija! Trauzohš Jums laipni pawehstihht, ka laikrakstš „L. N.“ zaur šawu „šinu iš mahkoneem,“ šew pašam par šlahdi, pee daudš lašitajeem atreebees; jo tee leezina, ka nu minets laikrakstš pats peerahdijis, ka tam pateefiba weenaldšiga, — melnu no balta un labu no šlikta ne-iššchiroht! Kā rahdahš, tad l. N. audšina uš jaunū gadu šew dšelonu šohbus un tahdus winaš šohbus mehš gribam šweest aiškrahtnē pee ziteem zirzeneem. — Ar zeeniščanu Juhšu Sz. W.

Terminu kalenderis.

Jelgawas Kameral-teefā 16. un 17. Dezembri 1875 torga un peretorga term. deht maksas un gaismas materiala ušnemšchanas uš 3 gad. preekšč kr. Wiržawā, Šwehtē un to apgabala eekohrteleteem šaldateem. Šalogs 560 rubl.

Reepajā magištātā, 16. un 19. Dezembri torgi deht gulas-maišu un šifenu škapeščanas pr. šaldateem.

Pilteneš pilš. kemerejā, 15. un 18. Dez. torgi deht šemes gabalu ištenteschanas uš 6 gadeem.

Kuldigas magišt. 11. un 15. Dez. torgi pr. šlinneeku nama apgahdaščanas ar pahrtitu un malku.

Grohbinas pilsteefa, 8. Janwari 1876. Paplakas tilta kohku pahrdohščana.

Aišputes magišt. 13. Janwari 1876. Lewina un Rappeporta nama (Nr. 41) pahrdohščana.

Pieweš-Dehršes Šanku mahjās, 12. Dez. mantas pahrdohščana.

Tufumā, 12., 13. un 14. Dezembri Latw. teaters; wadons Adolf Allunans.

(Kurs. gub. aw. Nr. 97.)

Saimneezibas nodata.

Kahs wahrds pahr semes apstrahdaschann un kahds mehrkis tai ir.

(Turpin. Stat. 31. n.)

Apstatīsim klataki, zaur ko tad seme spehji no gaisa few uhdens garainas peewilft? Sēhe papreekschu mums ja-rauga atkal ar wairak pasihstamahm leetahm scho dabas-darbofchanos samaniht. Kaut kurfch buhs to peedfihwojīs, ka, kad karstā wafaras laikā pudeli ar aukstu akas uhdeni peepilda, ta aplaischahs tuhlin no ahrpufes ar rasu. Pee mums gadisees wehl daudi, kas teiks: „pudele fwiht.“ Draugi, — to wini negribehs ar scho teikumumu tatschu neweenam peerahdiht, ka pateesi tas flapjums zaur pudeles glahsi isfwihtis, tapehzi ka to katriis sina, ka tas nekad newar notikt. Bet kā tad rasa us faufas pudeles warejuse gaditees? Tas noteek tahdā wisē: Gaisā wisi tur zaur ir garaini jo siltakš gaisš, jo wairak tajā ir garainu, kaut ari mehš newaram tahš ar azim eeraudsiht, jo tas pat wifu siltakš wafaras deenāš tikai itin masās datās noteek. Nedseht tahš tikai tad waram, kad tahš leeliski noteek, p. pm. kad no kahda katla, kurā uhdens wahrahs, garainas beesi jo beesi zetahš gaisā. Waretu teikt: gaisš peewelk garainas, ka schwamma uhdeni. Kad mehš ar rohku ar uhdeni peefihdufchos schwammu speefcham, tad pahrejs uhdens tuhlin no winaš istel ahrā. Tahda pat wara gadahš, kas no gaisa pahrejahš garainas spehji isfihht. Un tā wara, kas spehji gaisu ta faspeest, kā muhsu rohka schwammi, ir aukstums. To jau katriis buhs peedfihwojīs, ka aukstums fawelk wifas leetas zeeti kohpā, un to tas dara wifu leelakā mehrā pee gaisa. Kad nu garainas gaisā fakrahjuschahš, tad, tikdrihi aukstums gaisā rohdahš, tas speefch gaisu, kahdu datu no garainahm no sewis atlaist, kas pee klatakahš leetas ka rasa parahdahš. Tad nu ir saprohtams, ka pudele ir no auksta akas uhdena auksta tapuse, zaur ko wina aplahrtejo gaisu ar ir aukstu padarijuse, tā kā wina pahrejās garainas us pudeles kā rasa parahdahš. To paschu peedfihwojam wafaras wakarōš pehzi faules noefchanas, kad flaidras karstas deenas bijufchās, kur seme wehfa tapuse, aplahrtejo gaisu ari atwehfinā, kurfch tuhlin sawas pahrejas garainas no sewis atlaidams us semi, kā klatako leetu, rasu, pamet un jo karstaka deena bijuse, jo leelaka rasa wakarōš us sahles manama.

Saule spehji semi no wirfus ari tikai 4 lihds 5 zoli fasilidht. Kad nu mehš muhsu aramo semi arweenu waijadfīgā smalkumā usturam, tad gaisš spehji weegli tajā eetikt un atkal istikt.

Kad nu gaisš zaur faufu semes kahrtu kahdus 4 lihds 5 zolus lihds wehfai semei eespeedees, tad tam, no semes wehfuma speestam, tuhlin sawas pahrejas garainas semē ja-atstahji, un kad nu, kā sinam, gaisš nekad neapstahjahš wifās weetās eefschā un ahrā speestees, zaur to tad ari jau pehzi 3 lihds 4 deenahm muhsu preeksch ismehginaschanas usraktā semes gabalinā waram kahdu datu miklaē semes atrast, kurā pehjak zaur garainu eespehščhanu arweenu wairak un wairak mikluma peerohdahš, tā kā ta ilgaki stahwedama pehjak pate no sewis zaur gaisa-siltuma un mikluma palihgu nahkamahm augu faknitehm jo derigu augfchanas-weetu fagahdā. *)

*) Peefihm. no redakzija s. Sēhe wehl weewedifim kahdus weewehrus kas scho mahzibu pahr mitruma zehlooneem wehl jo wairak peerahdihs un ap-

Bet kad nu tas zaur semi staigadams gaisš netaptu atwehfinahš, tad tas ari ne-eespehtu semei miklumu peewest, kā tas pee ne-istrahdatas rupjas semes noteek, kur katriis leelakš gabals ir kā data no ne-usartas semes usflakams. Tahdā semē gaisš neteek nekad atwehfinahš, bet seme tā stahwedama arweenu wairak un wairak isfchuhst. Tadeht tas lauka gabals, kas dšifaki arts un wajadfīgā smalkumā fastrahdats, un kad ari truhdu datu tajā netruhst, nahš ar weenu drofchaki pee ruhgfchanas.

Ari war semes ruhgfchanu us zitadu wihfi bes arfchanas panahkt; tam tad janoteek zaur semes apehnoščhanu. Par peem. mehš nofweedifim wawafaras laikā us zeetu fakaltufchu neartu semi kshypi falmu, un kad falmi buhs kahdas 5 lihds 6 nedelas stahwejuschi, tad tohs apnemdami atradifim tajā weetā mihftu, irdenu un mikluma pilnu semi, kaut ari wifur zitur seme buhtu zeeta un fakaltufe. Tahdā semē, kad til tuhlin, kad falmus nonem, winu usar, mehds it wifš, wairak gadu, labaki augt ne kā zitur, it kā ta weeta buhtu ihpafchi mehflota. — Tas ir tahdā wihfē isflaidrojams: Seme stahw apafsch falmeem zaur apehnoščhanu wehfaka, ne ka ne-apehnota seme. Siltais wafaras gaisš zaur falmeem tizis, taps ari atwehfinahš un zaur to speests, sawas garainas turpat atstah, zaur ko seme apafsch falmeem neween miklaka un miklaka taps, un zaur to ari irdenaka, ka drofchi dabuhš isruhgt, bet 5 lihds 6 nedelas stahwedama taps ari spehzigaka, jo wifas gaisā buhdamas mehflu datas tohy tajā weetā ar miklumu no gaisa pamestas.

Tā tad semes apehnoščhana dara to paschu semei, ko arklis — padara to irdenu. Kad mehš falmus pehzi 2 lihds 3 nedelahm buhtu atnehmušchi, tad mehš buhtum semes ruhgfchanu apturejuschi, un tad tai nebuhtu ari nekahda labuma bijis. Neween falmi, bet ari daudi zitas leetas, kas semi apehno, war tai to paschu labumu dariht, tā ari par peem. us semi uswesti un isahrditi mehfli (bet finams tahdā wairumā, ka tee semi pilnigi apsed), kad tee ilgaku laiku ne-eearti paleek.

(Uf preekschu wehl.)

Kahda masa, bet leelus auglus nefofcha faimeeziba.

(No direktora Sintenis. Weg-Saktē.)
(Beigas.)

Spehzigā bariba maksaja par deenu preeksch weenas gohwes kahdus 21 kapeikus. Peena eenehmums bija zaurzaurehm no katras gohwes 2970 literi; — no 12 literem isnahza 1 mahrz. sweesta; tā tad no katras gohwes isnahza pa gadu 247¹/₂ mahrz. sweesta jeb par deenu kahdas ²/₃ m. Sweesta mahrz. maksaja zaurzaurehm 36 kap., kas istaisa

styrinahš. Karstā, faufa wafaras laikā abholina, kahrtu u. z. stabdi tā nowiht, ka wini nolriht gar semi, un tomehr wini atspirigt jau pre wafaru. eekam wehl rasa usnahza. Tahdā karstā laikā dabrā war daudi wairak palihdseht zaur ischaktu semes walinaschannu ustapajot ze), ne ka zaur leefchannu, Sebjamā laikā peedfihwojam, ka fektla pat tahdā semē usfihgt, kas pamifam faufa isleefahš, ja til tam aironahš kahdas datas no mahla jeb humus (truhdu semes). Wifš tas peerahda, ka scho gaisš darbojahš un walejai semei gaju un rafas formā peewed waijadfīgo mitrumu. Gaisā atronahš, kā jau zeem. rafhitas peemin, wesnu mehr mitri garani, kas uhdens-gaisa, formā tohy semei peewest. Rasa nepaleek wis wifš semes un us stabdeem ween, bet wefkahš ari semē eefschā. Wehl scho lai weeminam, ka tibra grants jeb fahlis tahdu mitruma peewilfchanas spehku nepectur un ka tadeht ori schini sinā pilnigi peerahdahš, zil nepeezefchami waijadfīgs, ka tahda seme zaur pareisu kohpščhanu tohy pahrlabota.

par $\frac{2}{3}$ mahrz. 24 kap. par deenu un tà atleef par deenu no weenas gohwes 3 kap., zaur ko lohpu apkohpschana ir wairak ne kà waijaga atlihdsinata.

Kad nu pee tam wehl rehkina eenemjchanu par trefnahm zuhkahn un 174 rbl. par pahrdohstem teelem, bes tam 450 rbl. wairak eenehmumu pee gohwu pahrmainschana, tad wis naudas eenehmums isnahl tik leels, ka wisa fainneeziabas isdohschanas, prozentes, isdohschanas u. t. pr. tohp bagatigi segtas un wehl atleef laba pekna.

Bet par leelako labumu, ko zaur lohpu kohpschana panahl, Uhrenholds usflata ar teesibu leelo wairumu labu mehslu, zaur ko tam lauki ar weenu bagatakus augtus isdohd. No wisa schi jaunà semkohpja fainneeziabas wihses ir redjams, ka winsch tikpat sapratigi kà uszihtigi par labu atsihtu mehrti zenschahs aissneegt. Drusku kapitala ir pee tam sinams waijadsijs; bet pee mohdereschana to atfal drihs eenem, jo gohwe atdohd pret no-ehdinato baribu tuhlin peenu un no ta labi taifits sweests atrohd ar weenu labus pirzejus, kas augstas zenas malsa. Dauds weeglati ir tam semkohpim mohdereschanu tureht, kam labas plawas; bet ka to ari bes tahm war isdariht, to leezina Uhrenholda preekschihme.

Bet leelaka semkohpju dala bihstisees, waijadsijs wairumu spehzigas, baribas doht, zaur ko Uhrenholds sawu leelo pekna panahjis. 4 lihdi 5 mahrz. spehzigas baribas neleel veena-traukos wehl ne ko daudis maniht, jadohd lihdi 8 mahrz. kad ihsti ko grib panahkt. Bet par 10 mahr. wairak spehzigas baribas nebuhtu jadohd, kad gohwes tohp pa wasaru gands laistas, jo kad naw pastahwigi labas ganibas, tad lohpeem pasuhd lehti kahda dala no galas un pasuduse gala malfà daudis.

Kad lohpus pa wasaru tura stalli, tad ir daudis weeglati eespehjams, gohwes arweenu weenlihdsijs spehzigis eh dinaht. Bet pret to naw ko runahkt, ka jo spehzigaki pa seemu eh dina, jo wairak japahreet us lohpu stalli tureschana wasara, kad to derigumu grib ustureht, kas zaur seemas eh dinaschana panahktis.

Ka preeksch waijadsijs salbaribas audsinaschana jaisleeta tee lauka gabali, kas pee mahjam tuwaki, tas saprohtams. Pat neaugliga weegla seme ir preeksch tam deriga, un rakstijats pats dara ta:

Winsch fehj rudenì preeksch pirmahs salbaribas rudsus labi mehslotà un isstrahdata semè un peemaifa turflaht seemas-wihkus (to weeta war schè Kursemè seemas-ripsu (Winterrubsen) nemt).

Tik lihdi ka baribas-rudsi ir Maija mehnesi noplauti, tad us rugajeem tohp tuhlin mehslu uswesti un tee tohp ee-arti un ar ausu-, meeschu-, sirnu- un wihku-mistru apsehti, kas Augustà fahl seedeht un ir plaujams. Tuhlin pehz schihs salbaribas ta pate seme tohp wehl reis usarta un trescho reis no jauna ar milsu-spergeem (Niesenspörgel) jeb dseltejno sinepi apsehta, kas festà nedelà trescho salbaribas plauju weenà gadà isdohd. Bes tam tohp weenà dala farlanà abholina un rudenì Zahnu-rudsi par salbaribu isleetoti. Baribas krahjumam waijaga sinams eepreekschu ar weenu buht drofchinatam un kahdam atlikumam laba seena un falmu nebuhs nekad truhkt.

Ka beetes salbaribas-rugajds brangi aug, ir daudis semkohpjeem sinams; beetu stahdus buhs sinams preeksch istahdischana gatawus tureht. Pre tahdas apstrahdascha-

nas un sehichanas wihses seme tohp arweenu labaka un tihrafa, un, kas ihpafchi pee smilfchu semes ir no leela swara, zitas semes dalas pee tahs wairojahs; un tapat lohpi kà semkohpis pats pahrtel pee tam labi.

Gesuhritaja peesihmejums. — Kà eesahkumà peeminets, Uhrenholda masà muischina atrohdahs Züttlandè, Dahnijà, Kappenes semkohpibas-flola, kuras direktors, Liedte scho pawehsta, ir tuwu pee rohbeschahm, bet jau Pruhfchu dala, kadehl nauda, mehrtis un swars ir pehz Pruhfchu aprehkinuma usdohs. Pehz muhsu schejeenes aprehkinuma 3 kapeikas ir gandrihs lihdsigas weenam sudraba-grascham, $1\frac{1}{2}$ literi lihdsigi 1 stohpam, un 10 Pruhfchu mahzinas gandrihs lihdsigas 12 muhsu mahzinahm. Labiba tohp Züttlandè lohti leelas buntès faseeta, un tur tohp rehkinats, ka 1 schols tahdu bunsch u isdohd zaurzaurehm 4 schesfeles, kas lihdsinajahs 3 puhreem pehz muhsu mehra.

Slima seme.

Tapat kà flims zilweks un flims lohps pee nekahdeem kreetneem darbeem nau derigs, tapat slima seme newar nekahdus labus augtus nest; un kà pat stiprakà bariba flima zilweka un lohpa meesas newar preeksch darbeem spehzigas padariht, tadeht ka ta flimas meesas neteel usnemta un tapehz ari nekahdu spehku nedohd, tapat stiprakà mehslschana, ihpafchi ar kaulu-milteem un superfosfatu, newar semi peenahzigi augligu padariht, kad ta ir slima.

Bet kad seme ir slima?

Wina ir slima:

1) Kad ta ir pa flapju. Kaut gan no augschas nahdams uhdens preeksch stahdeem ir lohti labdarigs un pee augschanas palihdsijs, tad tomehr par daudis flapjuma ir ihsta gists preeksch teem, ihpafchi preeksch wiseem muhsu kultures-stahdeem (lauku augeem). Daudsreis kahda seme no wirsus nema neisskatahs flapja; bet winas apafschgrunte ir tomehr flapja; tadeht tik drihs ka stahdu smalkahs salnes, kuras lohti dsiki semè eeaug, nahk stahwofschà uhdeni, tad tahs puhst, stahdi faslimst un panihkt.

Weenigais lihdsellis pee tahdas semes ir tikai kreetna nosausinaschana, waj nu zaur aissegteem (tas ir: apafsch semes), jeb dsiteem wajeem grawjeem.

2) Kad seme nepareisi fastahdita, prohti, kad tajà ir mahls, smiltis, kalkis un humus (zaur stahdu sapuhschanu zehlfuchs melna seme, purwa-seme [melnà gluhda]) neriktigà mehrtà, t. i. weens pa daudis, ohtrs pa mas. Wiswairak ir tad lohti smalkas smiltis, kas ar mahleem lohpa semi drihs pehz arschanas un ezeschana daudsreis tik zeetu padara un ta farauj, kà gais newar tajà wairs eespeestees, un stahdi ir kà eemuhreti. Slapjà laikà tahda seme tohp ahtri kà mihkla, bet saujà laikà apstrahdata turpreti drihs par smalku un puteklainu, kas abi peerahda, ka seme ir flimigà buhschana. Pa leelakai dala tahdas semes ari nelaisch uhdeni zauri.

Lihdselli, ar ko tahdu semi war weselaku dariht, ir: laba nosausinaschana, mehslschana, wisu labaki ar nespawuschem stalla mehfleem, mergela jeb kalku usweschana, peenahziga apstrahdaschana, un ihpafchi ta nau pa daudis ja-eje. Kad tahda seme netohp jau rudenì labi arta un

pawafari laika apfehda, lai stahdi waretu semi drihi aphe-
not, pirms karstais laiks usnahk, tad nam nekahda laba
plauja zerama; seme tohp drihi zeeta, un stahdu augschana
nostahjabs. Preeksch kartupeleem tahda seme ir wisu
sliktaka.

3) Kad semei ir pa daudsi skahba humus un
dselja oksidula. Abas weelas rohdahs semei no par
daudsi leela slajuma un zaur gaisa truhkumu, kas neween
fehklas dihgichanu, bet wehlaki ari wisu kultures-stahdu
(lauka-angtu) weseligu augschanu aiskawe.

Neusarta weja mescha seme, ka ari semu stahwoschahs
plawas un ganibas usplehsta jauna seme, fatur wisu wai-
rak tahdu weelu.

Zaur dsitu arschanu gaisa eelaischana seme, kalku jeb
mergela usweschana, labi grahwji, ir te tee labakee
lihdiekti.

4) Kad seme ir pa tschaganu (tschaganu)
un neturahs kohpa. Stahda saknes neatrohd tahda
seme peenahzigu nostivrinaschanas un ne kahdu patweh-
rumu pret ahtru iskalschana.

Lihdiekti, tahdu seme wisu labaki isletoht, ir gluhdu
jeb mahlu-mergela usweschana, ihsta laika rullschana ar
smagu rulli, un semes isletoschana ihpafchi preeksch lohpu
baribas-augeem, preeksch beetehm, salbaribas un wairak
gadus skunstigu sahlu audsinaschanas. Ari suferfosfats
un kali ir preeksch tahdas semes labi.

5) Kad semei truhkt stahdu-baribas-weelu. Tas
atgadabs pee daudsi smiltschu- un mahlu semes sortehm,
no kurahm wairak gadus ir daudsi atnemts, bet par mas
atdohts. Te bei cerastas mehslaschanas ar stalla meh-
leem, palihds ihpafchi pareisa mehslaschana ar palihga
mehsleem. Tahdai semei jadohd kahdi gadi no weetas
wairak stahdu-baribas ne ka no tahs atnem, un jaturahs
pee prahdigas augu kahrtas; tas ir tas weenigais, kas tai
truhkt; ta tays drihi wesela un nesihis atkal bagatakus
augtus. Kartupeleem un beetehm wajaga preeksch labas
augschanas daudsi kali, abbolinam un sirneem daudsi kalka
un steebru-augeem wisu wairak fosfora un slapelka. Ar
kali mehslajot jarehkina preeksch piwpadsmi pehdu □ kah-
tes leela semes gabala 1/4 lihds 1/2 mahrz, kali jeb kainita,
ar kalkeem mehslajot 3 mahrz, dschitu (leschetu) kalku
preeksch □ kahrtas; no fosfora 1 mahrz, superfosfata, kas
fatur wisu masaki 12 procentes kuhstoscho fosforakahbes,
un no slahpelka 1/2 mahrz, laba guano jeb 1/4 mahrz, schil-
salpetera preeksch □ kahrtas.

6) Ari pee mums dsird daudsi reifuhd sa-
mees, ka seme wairs negribot til labu abho-
linu un sirnus isdoht, ka agraki. Kaut nu gan
tahdu seme newar par slimu nosaukt, tadeht ka ta preeksch
ziteem augeem ir pilnigi wesela, tad tas tomehr skaidri
peerahda, kas jaewehro.

Steebru-augi, kartupele un beetes nem sawu baribu
wairak no semes wirskahrtahm, bet abbolinsch un sirni is-
fuhz wairak apafsch-grunti, kuru newar mehslot.

Tur irk tilai weens lihdieklis, prohti abbolinsch naw
jasehj preeksch 10 gadeem un sirni preeksch 8 gadeem taja
pafcha seme. Kad scho ne-ewehro, tad seme preeksch ab-
bolina jeb sirni audsinaschanas tohp gurdena. Abbolina
un sahlu kohpa fehshana jeb sirni un ausu mistrs ais-
kawe seme apafsch-grunts isfuhlschana.

7) Atgadabs ari wehl semes sortes, kas no
usfkata isleekahs labas un weselas, bet kas pee
wifas labas mehslaschanas tomehr tilai mas
augtu eenes. Tahdai kuhtrai semei truhkt wisu wairak ti-
kai kalkis, un kalka jeb laba mergela usweschana schē ir tas wis
labakais lihdieklis. Kalkis palihds te diwkahtiga wihse; ta
stahdus barodoms ka us augschanu dsihdams; schaja siwa,
prohti pee stahdu augschanas, tas padara seme darbigaku,
palihdsiedams semei stahdu-baribas datas peenest un stah-
deem pee-eijamas padaridams.

Ka sirgu zaur labu ehdinaschana un peebrihdeschana
war us tschallaku tezeschana pamudinaht, tapat ar semei
zaur labu mehslaschana un kalku jeb mergela usweschana
war peeschirt leelaku darboschanohs. Sinentis.

Wisypabriga dala.

Atbilde zeenijameem: Dihriku Arturam un „kahdam ahrtam.“

Schai atbildei gan wajadsetu „Balt. wehst.“ weetu
atrast, tapehz ka tur jau atrohnahs winas zehlonis un ar
jau daschas atbildes schini leeta, bet kad zeen. „Balt.
wehst.“ redakzija 32. nummurā no tablaku atbilschu pee-
nemshanas atsakahs un turklahst bij usnehmusees leelus
publinus, kreetnu ahrti mekledama un luhgdama, lai winsch
muhfu stihdes leeta gala-wahrdu nosaka; un kad es ar us-
luhgtā ahrtu gala-wahrdu, ta ka ari ar Dihriku Arturu
newaru weenis prahtis buht, tad man nepalika ne kas pah-
rak, ka zeen. „Balt. Semk. Redakziju laipni luhgt, lai ma-
nai atbildei sawa lapā atkautu weetu.“

Wisypapreeksch man Jums, zeen. Dihriku A. k., jafaka,
ka walti eseet preezajuschees, es esohd Zuhfu raksteenā kuh-
das meklejis un ne-atradis; mans weenigais noluhks bij
sawu taisnibu aistahweht. Ka mana wehleschanahs naw
bijuse, pehz Zuhfu kuhdahm raknaht, ir no tam redsams,
ka wehl pehz Zuhfu paschas kuhdu atklahschanas tomehr
weena itin rupja kuhda ir paslehpusees, prohti: ohlu bal-
tumu faturedamu weelu fastahwu peewedoht, Zuhš weenu
elementu ar „ogles weselas“ apsihmejat. Ja schi kuhda
neteek atsihta, ne par sezera peelikumū, ne ari par zeen.
rakstneeka misejumu, — tad gan schis buhs tas 64tais
elements!?

Lohti ne-isprotami, ka pahr skahbekla un uhdens-rada
ihpafschibahm kihmiki til ilgu laiku daschadi dohmajuschu un
lihds schim brihscham naw pee weenprahtibas nahlfuchi, jo
skahbekla un uhdens-rada ihpafschibahm wajaga wifur
weenadahm buht. Ja Lehrpatā ee-elpots skaidris skah-
beklis organismam naw skahdigs, tad ari winsch Anglijā
Wahzija un zitur newar skahdigs buht. Man schteet, ka
pelitei, no Jums redsetā ismehginajumā, pa daudsi ihfu
laiku ir kauts skahbekli padsihwotees. Schai leeta ir wai-

*) Stridus is zitanu awsebn des ihpafcha eenesla usnemt sawa lapā, mehs,
ka pashtitami meerasmihlotaji, neturam par derigu un no tam wehz eefsch-
schanas faragamees, lai paschi nenabkam stridina ar saweem zeen. amata-
brabeem. Bei scho raksteenu newarejabm wis astumt, weenlabrt ka ta tur
wahrunata sinatiska jantafchana wehl neleskabs schyta, ohtelahrt ka ne-
attaknotam walst ir lohti grubti un beidoht, ka zeen. Arenku J. k. ir
muhfu ussihtigs lihdstradoneeks, sam muhsu lapā sawa briedi ja-buht
pee-ecetamai. Zerant, ka „Balt. wehst.“ zeen. redakzija schus ermetus
peenahzigi zeentis. Redakzija.

jadsigs skaidribas, tapeh; buhtu lohti teizami, kad kahds to ismehginajumu, it ihpafchi Tehrpata, wehl ismehginatu.

Juhs, zeen. Dihriku A. l. fakeet, Mengeteejawa kilmija Zums naw aissneedsama un Gorena rakstos pahr skahbekla un uhdens-rada ihpafchibahm ne-eseet lasijufchi, tad Zums warbuht profesora Smidta kilmija buhs pee-eetama. Laipni luhdsu, mineta profesora rakstos pahr skahbekla un uhdens-rada ihpafchibahm pahrleezinatees. Zeru ka zeen. „Balt. Seml.“ lasitaji nesaunosees, ka fche apakfcha kahduz teikumus pahr skahbekla un uhdens-rada ihpafchibahm pehz profesora Schmidta kilmijas peewedischu.

Profesors Schmidts pahr skahbekli raksta ta: „Bes skahbekla dshwneeki newar dshwot, bet skahbekla pahrakumis ir dshwneekam skahdigs; skaidris skahbeklis wed dshwneekus drudsigâ buhschanâ, pa daudi to speklus usmohdinadams, no kam dshwneeki paleel flabeni, — un pehdigi nomirft, no pahrleeku spehzigas skahbekla darboschanahs us teem.“ Pahr uhdens-radu Schmidts faka: „Sajauktâ ar leelu gaisa wairumu, uhdens-radis, ee-elpohts no zilweka, dara ta balfi tihraku un flanaku. Turpreti skaidra buhschanâ winsch newar dereht preeksch ee-elposchanas: no kam masi dshwneeki, ka par peem. pele, eeksch ta pee drihsuma boja eet.“ Profesors Schmidts ir ari Tehrpatas gaisu kahduz gadus ee-elpojis — un netizu, ka winsch us zita, ne ka us saweem ismehginajumeem dibinadamees pahr skahbekli un uhdens-radi scho buhs fazijis.

Kaut ari mans issajijums, ka tahdu analisi nekur ne-atradiseet, kas peerahditu Juhsu Balt. wehst. Nr. 25 issazitu teikumu ka „wisas muhsu meesas weelas no diwi elementeem, tas ir no oglrada un uhdens-rada fastahw“ — Zums it lepni isklausijees, tomehr ir taisniba, ka neatradi-seet, ari neweens no mahziteem wihreem Juhsu teikumu ne-apstiprinahs; — to gan esmu kilmijas grahmatas lasijis, ka daichas gahsas no mineteem diwi elementeem fastahw, ka par peem. pura gahsa (БОЛОТНЫЙ РАЗЪ СН⁴), azetilens (C₂H₂) un etilens (C₂H₄) un t. pr., — bet ne kad, ka muhsu meesas! — Balt. wehst. Nr. 25 Juhs fakeet, „ka wisas muhsu meesu weelas fastahw is mineteem diwi elementeem“ — un Nr. 28 Juhs wehl peewedat: „flapekli, sehru un foforu.“ Ka nu schee abi teikumi fastan?

Zaur ko gan Juhs, zeen. Dihriku A. l., esat us tahm dohmahm nahkufchi, mani jautah, woi es ne-esmu dsirdejis, ka organiska kilmija topoh par ogtu weelas kilmiju faukta, tamdeht ka wisos organiskos saweenojumos ogtuweela atrodahs? Kurâ weeta es wisa sawâ raksteenâ esmu fazijis, ka ogl-radis organiskas weelas ne-atrodahs? to ween ne-esmu fazijis un ari nefazischu, ka organiskas weelas no ogl-rada un uhdens-rada fastahw.

Par to, ka esmu teizis, grafits ir nekristaligs, kreetnis kimiks Deews sin ko wis neteiktu, jo winsch sinatu, ka grafits pa leelakai datai nekristaliga weida atrodahs. Bet kad Juhs dohmatu, ka nekristaliga weela newar jaukta buht, to gan teescham netizu.

Ari manim ja-issaujahs ar Juhsu paschu us mani teik-teem wahrdeem: „Deews sin, ko gan kilmiki par diwi elementu meesu fastahwu un fisiologi par Tehrpatas skabekli neteiktu“!?

Zums gan, zeen. „kahds ahrste“, azis wahjas preeksch pa-ilgas skatichanahs, jo zitadi zeen. Dihriku A. l. raksteenâ Balt. wehst. Nr. 28 buhtu redsejufchi teikumu, kas atroh-

nahs stary diwi punkteem, ka „wisas muhsu meesu weelas no diwi elementeem fastahw“ — jeb war buht tikai tant brihdi, kad muhsu strihdes rakstu lasijaht, tahdi palikah; ja azu wahjuma labad tas notizis, tad naw ko brihnitees, naw retums, ka zilweks ar wahjahm azim maldahs; bet ja tihfcha prahâ melnu par baltu fauzeet, tad tas pa daudi!

Ahrsta peenahkums buhtu, tuwafi ar elementeem un winu ihpafchibahm eepaschtees, jo ta labaka ahrstefchanas wihse dibinajahs us kilmigi-fsiologijas pamateem. Juhs leezinat ka skaidra skabekla un uhdens-rada ee-elposchana naw skahdiga; teescham, ja labaki minetu elementu ihpafchibas sinatu, tad ta nefazitu. Puhdsu Zums, „kahds ahrste“, papreeksch jo tuwak eepaschtees ar elementeem — un tad, kur wajadnigs, us zitu usluhgshanu doht gala-wahrdu.

Krenktu J.

Tifuma un netifuma alga.

Stabts is Latweeschu dshwes, no Lappas Mahrtna.

„Ah! Mikelis eebrehzahs, eewehrodams, ka lepnahs pahwu spalwas bija ari no wina zepures nonemtas, kuras winsch par leelu gresnumu tureja. „Tahds negohds man padarihts!“ winsch brehza. „Un juhs lahwat tam wisam meerigi notikt, juhs nepeeturejat to un nefadausijaht wina wezos kaulus un ne-eegahsah to upite! Juhs bailigo bahbu flaka! Bet es jums faku, ka es ar tahdu kaunu no puischu kahrtas ne-iseeschu; es winam atreebschohs, — wirms es kahsas nedserfchu, kad man buhtu waj pahri gadi us isde-wigu laiku jagaida! Waj juhs drihtsteet wehl par wihreem nosauktees? Waj juhsu gohds naw lihds ar manu gohdu pagalam? Katriis rahdih us mums ar pirktu un fazih apsmeedams: „Tur nu ir tee drohschee un stipree wihri, kas leelijahs ka neweens newaroht winus pahrspeht, un nu kahds wezs saldahts tohs ispehra!“ Un tam wajadseja pee manas bruhtes mahjas notikt! Ja juhs negribat tahdu kaunu nest, tad fanematees duhscha un esat wihri. Cesim usmeklesim to funi, lai es tam sawu algu dodu! Es weens pats gribu winu pahrspeht un rahdiht, ka Strasdu Mikelis naw no sawas duhschas wehl neko saudejis, juhs palihdsat man winu tikai usmekleht un ustraudsiht, ka winsch no maneem nageem ne-isbehg. Mums wajaga winu wehl scho paschu nakti rohka dabuht un tam muti aishahst, ka winsch newar rihâ pa pagastu isdaudsinah, ko winsch mums padarijis. Wina mitekliis naw wis tahku. Winsch buhs us sawu lihdschunigo dshwofli us Sihles mahju aismuzis, gan labi sinadams, ka es pehz wina mekleschu. Winsch dohma, ka mehds nedrihtstefim tur eelausteos, tadeht ka Sihle ir pagasta preekschneeks, Bet mehds nebehdasim ne par ko; kad Sihle muhs ar labu ne-eelaidih, tad mehds mahjesim dur-wis ar waru uslaust. Bet bes pehreena to wezo funi nedrihtstam atstah. — Tadeht man lihds, kas negrib, lai to ka puisenu faberschu!“

Wina beedri pa datai nokauņejušchees, pa datai no wina runas usmudinati un pa datai ari no wina dusmahm bihadamees, gahja wisi winam lihds. Teem bija gar Salmu frohgu garam jaet, kur tee wehl kreetnu duhschu ustaisija, nn nu wisi dewahs us Sihles mahju; Strasdu Mikelis wifseem preekschâ.

Pusnaktis bija jau sen pagahjuse. Sihles mahja wisi guleja saldâ meerigâ meegâ. Tē us reis duksis ahrâ eefahka dikti reet un stipri fohli bija dsirdami. Saimneeks pamoh-

dahs un klauſſjahs. Behz masa brikhina tika pee durwim dikti klauwehts, zaur ko ſeewas pamohdahs un drebeja no bailehm un behrni ſahka raudaht un brehkt. Saimneeks, kura mahja no ziteem atſtatu meſcha malà ſtahweia, dohmaja ar bailehm ka laupitaji ir ais durwim. Wiaſch pawehleja kalpeem, kuri wiſi bija pamohduſchees un no gultahm iſzehluſchees, lai ſanem katriſ tahdu eerohzi, kahdu war dabuht; tad patſ gahja pee durwim, kur arweenu tika ſipraki klauwehts, un praſſja: „Kaſ tur ir ais durwim un dauſahs nahts-laikà zilwekuſ no meega trauzedamſ un baiddamſ?“

„Tairfat durwis wakà, jeb iſſubhtat wezo ſaldatu ahrà; mums ir tam lohti ſteidsama wehſſſ japafaka;“ Straſdu Mikeliſ atbildeja.

„Nahkat deenas laikà, ja jumſ kaſ Upiteſ Jahnam ir japawehſta,“ ſaimneeks atbildeja no eekſhaſ, kurſch winu no balſ tuhlin paſina. „Nakts laikà eſ neweenu ſawà mahjà ne-eelaiſchu, tadeht, ka gohdigi zilweki pa nakti gul, bet tilai ſagti un blehſchi waſajahſ apfahr. Upiteſ Jahni iſſubht, to ari eſ newaru, tadeht ka winſch naw ſchonaht mahjà.“

„Nemelo mums!“ Mikeliſ iſſauzahſ ſrupi. „Tew buhſ durwis ja-atwer un gan tad mehſ wezo ſpohka-gihmi paſchi uſmekleſim. Un tew jaſina, ka taſ ir Straſdu Mikeliſ ar ſaweem beedreem, kaſ ais durwim ſtahw, un winſch ne-leekahſ wiſ til drihſ atraiditeeſ; un tew jaſina, ka mehſ prohtam ari ar waru eelaufteeſ, kad muhſ labpraht ne-eelaiſch?“

„Kad tu waj patſ miniſterſ buhtu, tad eſ tewi nakti tomehr ne-eelaiſtu, jo eſ eſmu ſawà mahjà kungſ un pret warmahzigeem uſmahzejeem ir mums brugu-teeſa, kaſ tahduſ pehz likumeem ſohda,“ tà Sihle atbildeja ſkarbi. „Preekſch jumſ peedſchruſcheem ſehneem, eſ ſawas durwis ne-atwehrſchu nakts-laikà. Tadeht eijat labaki katriſ uſ ſawu mahju un leekateeſ meerigi guleht. Zitadi eſ liſſchu juhſ ſafeet un uſ brugu-teeſu aiſſubht, kur juhſ ar weſelu ahdu ne-atlaidiſ.“

„Dho!“ Straſdu Mikeliſ iſſauzahſ ſaſchutiſ.“ „Mehſ ſpehjam tawas durwis un zitu ſlahdi aiſmaſaht. Bet labaki ir, ka tu muhſ ar labu eelaid. Tadeht apdohma-jeeſ, pirms mehſ ſahkam tawu mahju ſturmeht!“

„Eſ waſankuſ ſawà mahjà nakts laikà ne-eelaiſchu un pee tà eſ paleeku,“ ſaimneeks atbildeja iſſi. „Bet pirms juhſ ſahkat ar waru manas durwis uſlauſt, apdohmajat, ko juhſ darat, lai pehz naw ruhkti janofchehlo.“

(Turpinajumſ nahloſchà numarà.)

Wahrpaſ.

Petroleumu nebuſ iſleetot par ſahlehm pret loyu utehm un bluſahm. Petroleumſ tohp daudſreih daſhadàs ſlimibàs, ir ihpaſchi pret lohpu utehm leetatiſ, beſ tà tiktu eewehrotſ, til winſch ſlahdigeſ. No Schleſwig-Holſteineſ tohp diwi gadijumi ſinoti, kaſ zaur neapdohmigu petroleumu leetaſchanu notikuſchi. Weeendſ gehgeriſ, gribedamſ ſawu ſuni no weeglahjigeem aſinu ſuhzejeem atſwabinah, eefmehreja itin ſipri ſuna ſalla kumbru un muguru ar petroleumu. Behz tam lohpiſch tuhlin ſaudeja ehſchanas-gribu, ſahka pee wiſas meeſas trihzeht un ſahpèſ ſmilſtedamſ aſtonu deenu laikà noſprahga.

Dhtrſ gadijumſ, kaſ zaur kahda jauna ſaimneeka neapdohmibu notiziſ, ir wehl jo behdigakſ. Jaunaiſ ſaimneekſ 19 gohwis un gohtinaſ, no utehm gribedamſ atſwabinah, tapat ar

petroleumu eefmehrejiſ. Tuhlin uſ tamnoſprahga pirms deenàs diwi gohtenas un zitaſ gohwis ſaſirga. Spahwa wiſeem lohpeem nogahja, meeſa noſitahſ wiſ zaur ar wahtim — kuraſ warbuht no ſipraſ laiſſchanaſ eeradahſ — un gohwis azim raugoteeſ nomihka.

Pee zitahm ſlauzamahm gohwim bij tejmendſ pawiſam ſiſ un ahderes uſpampuſchaſ, bet ſchiſ kludhaſ drihſ noſuda un dewa zeribu, tà ziti no lohpeem atkal atweſeloſeeſ.

R. M.

Kà graudu tahpſ no labibaſ ſpihkereem iſdſenamſ.

Preekſch ſeenalaila wajaga labibu no ſpihkereem jeb klehtim iſgrahbt un uſ greeſteem friſchu ſeenu uſbahſt. Nahloſchà pawafari buhſchohht wiſi tahpſi paſubduſchi. Eſchi iſdarichana war gan daudſreih nepatihlama buht, bet kad preekſch ſchiſ iſweſchanaſ ruhme, tad gan buhſ puhlinſch pilnigi atlihſinatiſ, kad no leekeem graudu ehdajeem buhſ atſwabinahſ.

Dhtrſ atſwabinahſchanas lihdiſekliſ ir, kad grauduſ apzirni iſmaiſa un friſchaſ diwi dalàs 3 wai 4 zoli garikſti ſagreetaſ kalweu ſalneſ no wiſahm puſehm graudu iſchupa eedur.

Behz ihſa laikà atſtahj tahpſi grauduſ un dabohn galu. Bet lai ſalne ſawu ſmarſchaſ ſpehtu neſaudetu, ir lohti wajadſigſ grauduſ — ja pa daudiſ peeputejuſchi — iſtibriht. —

Dhtrà deenà ir graudi atkal jaiſmaiſa un no jauna ar kalweu ſaknehm ja-aydur.

Ja ſalne buhtu ſawu ſmarſchu ſaudejuſe, tad ir jauna ja-rem, jeb ta pate wezà ſalne preekſch eedurſchanaſ grauduſ wehl garniſti puſchu jadala.

Schiſ lihdiſekliſ ir til ilgi jaleeto, lihdiſ tahpſi no graudeem iſſuhd. Tahpſu behrni, kaſ warbuht eeraduſcheeſ, ir ari uſ ſchahdu wiſi ja-iſſkauſch.

Warbuht ka graudi no leelaſ kalweu ſmaſas un no miruſcheem tarpeem, buhſ preekſch ſilwetu bruhka nederigi, tamdeht buhtu wajadſiſ wiſuſ zaur iſmeſchanu jeb iſſiſaſchanu iſgaisht.

Nogiteſchanaſ ar foſſoru. Zaur neapdohmigu apeeſchanaſ ar ſewelkohzineem notikuſchi gadijumi ir jau daudſreih laiſtrakſiſ ſinoti, bet tomehr newar deegam zilwekuſ uſmaniguſ dariht, ar ſehwelkohzineem prahtigi apeeteeſ. Neween ugundgrehki, bet art nogiteſchanaſ war zaur weenu neeka ſehwelſkalinu notikt, tà to ari ſchiſ gadijumſ iſrahda.

Kahdai jaunai lohpmana kundſei, Berlinè, bijiſ taſ nelahgſ eeradumſ, pirkſteem diſhwnadſchuſ iſraut.

Ar ſehwelkohziru uguni uſraujoht uſtritiſ foſſorſ uſ wainigo weetu, kur diſhwnadſiſ iſrautſ. Sahpèſ tapa eefahlumà maſ eewehrotas; bet treſchà deenà jau bija ahrteſ palihgſ par wehlu, jo jaunà ſeewa nomira ar aſinſ-ſagiteſchana.

Ihpaſcha nodala preekſch ſkolaaſ.

Birmaiſ brihdiſ ſkolà.

No Kaudſiteſ Matihſa.

(Sihmetſ ihſi uſ jauneem ſkolotajeem un behrnu wezakeem.)

Kaugi, mihlo ſkolotaj, tur nu ſehd taſ raibaiſ ſkaiſtaiſ behrnu pulziſch, kurſch ir atkal tawai ſirdſ aſſinai uſtizetſ. Ikkatra ſcho behrnu ſejeſ, iſſkatiſ, apgehrbſ un iſtureſchanaſ eefpeeſchahſ tawà ſirdi it ihpaſchi, jo wini ir itweendſ loloti no ſawas mahmulinaſ, rahti un awgahdati no ſawa tehwa; wini ir uſauguſchi iſkatiſ ſawadòſ aſtakhòſ un ir jau noſtaigahjuſchi iſkatiſ ſawu, bet ari iſkatiſ ſawadu diſihweſzela eefahkumu, gan pa peeſauliti, gan pa ſlawjdrankeem, gan pilnibà, gan truhkumà. Schee maſajee ir iſkatiſ tahdſ dahrgumſ, kurſch nau atlihſinamſ ar wiſeem ſemeſ dahrgumeem. Soli ubagam paſaulèſ walſtibu par wina behrnu un winſch atmaſahſ tew to ar aplaunojoſchu nizinajamu. Ikkatiſ behrniſch

ir wismasaf jel weenai firdij ne-atlihdsinajama manta; if preeksch kura behrna spehs wismasaf jel weena dshwiba nahwè eet; leekahs, ka ari bahrinam, kuran nau ne rada raksta, staiga mahtes dwehsele luhgdama un glahbdama lihdsi. Bet schee behrni ir dahrgi ari tai sinâ, ka winu wezakee ir nesufchi par teem daudj upuru, ka: ruhpestus, bailes, gahdibu, femis aifloedfibu u. z. Dshwwo ween lihdsi behrnam no wina pirmâ raudajeena lihdsi wina pirmam zelam us skolu, tad tu nomanisi kas tas ir „behrnu isaudseht.“ Un wisi schee ne-apfinami leelee dahrgumi ir ustizeti tewim, jaunais draugs. War nomanist, ka tew, winus apluhkojot, wefahs it ka karsti wilai zaur firdi un atstahs pat azis un waigôs. Ko tas apshime? Nu, pirmâ azu mirkli tu warbuht nespehsi to atbildeht, bet pehz tu nomanisi, ka esi pret scheem dahrgumeem nemanot kaut ko kihlâ nodewis, kas ari nau pirksam par wifas pasaules jeltu un sudrabu, tas ir tawa firds apfina.

Apluhkofim, mihslo jauno amata-beedri, daschus tawus nahkoschos audjektus pa weenam, tad redsejim, ko tu esi usneheemes. Gefahfim no pascha benka gala.

Naugi, te fehd Behtulis. Winsch ir kalpa wihra behrns. Wina tehws ir ihstis goda-wihrs, bet nelaimigs atgahdijums padarisis winu gandrihs par nabaqu — par kropli. Tagad nu tik pat schis Behtulis, ka ari wina wezakais brahlis, kursch jau teek suhtis draudjes skolâ un pats winu tehws stahw gandrihs tik us mahtes rokahm. Bari domah, kas tas ir, seewinai suhtit diwi dehlus skolâ un gahdaht wehl ari par wihru, kursch no nelaimes peemeflehts. Wina ir loti deewbihjiga un tikla mahte; pate wina nau bijuse skolâ, bet atshisi skolas swehtibu pilnam; wina pahrdod pat eetaupitos drehbju gabalus, lai tiktu dehleem par skolu un grabmatahm ko maksah. Behtulis bij gan wasaru pee kahda gruntneeka par zuktganinu un nopelnija few seemas maifi, bet pawalga un wifis zits jau jagahda mahte. Winam ir pastalinas kahjâs, kuras nahkot jau samirkuschas un pawezi swahrzini mugurâ, bet schahdi pastalainischi ir daudskahrt wareni leetas-foki, tik tew waijag buht kreetnam aptehsejam. Ir jau peedshwots, ka muhsu paschu Latweeschu starpâ isauga no zuktganina aprinka skolu-pahrlehts un daschs wehl leelaks wihrs. Bet, mihslo jauno skolotaj, klau, ko es tew teifschu sawrup. Ja Behtulam ir jamakfâ skolas-nauda, tad luhdsams neprasi jel wifas; buhtu lohiti brangi, ja tu waretu winam islihdseht ari ar grabmatahm. Jau ir tewim pascham deefgan plahns maifes reezeeninsch, bet tizu, ka tas pats puschu lausts ees otrteek spehtâ. Pasfatees ween us Behtuli, tad nomanisi, ka jau winu usluhkojot ween firds par to eeschehlojohs, jo winsch ir gluschi mahtes seija ar teem pascheem sahpiגעem waigeem un ar tabm paschahm luhdsoschahm azim.

Tuhlin aif Behtula fehd Gusts; winsch ir tagad saweem wezakeem weenigs behrns. Ziti behrni wineem nomira weens pehz otra gula. Tew wajadseja redseht to sagraustio wezaku pee kapa stahwam, tew wajadseja dsirdeht mahtes firdi plososcho waimonu, tad tu pahrleezinatos, ka wina nebij wairs tahlu no issamischanahs. Peezu gadu laifâ ir wina nowezolusi tâ, ka wairs ne pasist newar; behdas ir pametuschas winas sejà ne-isdseestofschas pehdas un mati saktuschi nelailâ sremot. No wifseem behrneem scheem wezakeem ir tik palizis schis Gusts. Us wina nu dusf wifa wezako miblestiba, wifas zeribas. Bet wifa schi miblestiba un zeriba ir bailu pilna. Kahfs, eefna, kaut kahda dreega, uspuhta, waj gurdums sazel wezako firdis leelu nemeeru, wineem usnahf tuhlin bailes,

ka ari schis behrns war mirt! un patefi, Gusts ne-isskatahs wis weseligs, winsch ir bahlnejs ar gurdahm azim. Mahte, fainneeze buhdama, ir sneegust winam usspeedama ko ween spehjusti, lai mestos fahrts un brangs, ir guldijusi, auflejusti tihri ka pupa-behrnu, laukâ laidusi tik ween pee laba laika un filti apgehrbtu, bet wifis tas nau lihdssejis ne neeka. Wina ir apskaudusi daudskahrt walenizas behrnus, kuri pee wifa sawa flitta ustura, strehbdamu putru gandrihs bei aisdara un ehjdami maifi daudjreij bei pawalgas un skraidadami pusfaiili pa ahru, ir stipri un weseli ka runguli; tomehr isprast wina newar, par ko tas tâ ir. Bet mihslo skolotaj! nenes bahrgas teefas pahr tik gruhti peemefletu mahtes-firdi, nepahrmet winai, ka ta ir Gustu islutinajuse: Wina negulchs tagad daschas naktis meega, behdadamahs par scho sawas firds glihtumu, kuru ir kopusi, ka azi peere, bet kursch nu atrodahs sweschâs rokâs skolâ, kur naw wairs sawas walas, bet gruhti darbi un zeeta waldischana; kur naw wairs tahda apkopeja, ka wina bij, bet kur jakopjahs pascham. — Gustam ir sinams wahrigas pahrehslas afnis, bet nepahrstahdi ween tu winu tuhlin peesaulê, apradini pamasam; prahtrigs dahrsneeks isaudsehs no wina warbuht paschu koschako stahdu. War redseht, ka Gustam ari ir bijis gruht no mahtes schkirtees, jo waigôs wehl ir redsamâs asaru strahwas un azis gandrihs jau eesarfuschas no raudaschanas. Igi winsch wehl stahweja pee stuhra, skatidamees us mahjas pusi, kur mahte aifbrauza. Mahte meerinadama, buhs laikam eebahsufi kabatâ wehl kahdu abholu waj saldu rauscha gabalu, jo winsch tur eefschâ weenadi kaut ko knibina ar roku. Bet ne-ustrauj Gustam tuhlin nu ar reisi wifas skolas rihzibas un fahrtibas: ne-ismekle wis jau scho-deen, waj Gustam naw ehdmâna kabatâ un ja ari sinatu, ka tâ ir, tad nenoleeds wis ta paschâ eefahkumâ. Schabdeem wahjneezeinem jadod pirmâ gadâ itin weeglas sables.

Tahlat fehd diwi balsneji lohiti skaisi behrni, jehns un meitene. Ikkatriis gandrihs ar pirmo azu usmetumu pasihf, ka tee ir brahlis un mahfa: — abeem ir gaischi kupli mati, apali, drufku muhsoti seji un skaisi balti sobi. Rahniba un rikums spihd wineem waigâ. Wini fehd un skatahs temi ar suktahrigu preeku gaididami, ko teem ihsti darihs tai sen gaiditâ un solitâ skolâ. Sehns, Kahrlis wahrda, wehl gluschi behrnigs un naw ari preeksch skolas nekahds wezais, jo ap Mikeleem winam apgahja tiko wehl astoni gadi. Winsch ir brihnum dabigs un newainigs behrns, peeklahjigi drofchs un sinaschanas kahrigs un isturahs schè tapat ka mahjâ. Birmiht winsch eegahja tawâ istabâ, apluhkoja wifas leetas pa fahrtai un nopeetni; wareja nomanist, ka flawerees winam patika wifwairaf, jo tabs apskatija ar ihpaschu wehribu no wirfus un awafschas; tad raudsija ari spehleht ar weenu pirfstinu. Tapat ari ehrgelès schè skolas-istabâ ilgi apbrihnoja. Klaufees jaunais draugs: daschs labs flawens komponistis un kapelmeisters ir bijis Kahrla gados gluschi Kahrlam lihdsigs. Meitenite, Marija wahrda, ir nepilni diwi gadi par Kahrlu wezaka un wina pati ari to apfinahs, jo wina tur Kahrlu weenadi wehrâ, ka nepaklibst. Das winai laikam buhs ari no wezakeem usdots. Wina pate ir loti klufs behrns, bet azis turpreti ir winai itin pehtigas; leekahs, ka wina grib katrai leetai isskatitees zauri. Schee behrni ir audseti weenkahrtschi, bet ar ihpaschu mahjas-rihzi un stingribu. Apawa wini nau zitadi kahjâ us-awusch, ka tik us bahnizu waj us zeemu, bet skraidijusch, waj seemu waj wasaru, ar bahahm kahjahm, jo mahte teiz: kas tahdai behrnu jehgai war apawu peedot

(winai ir schahdu brilliantu, gan leelaku gan mafaku, wefela wirkne), gan kad kahjas fals, nahks paschi eekschâ. Uf riju, laidari, pagrabu un zitur, fur wajadfigs, aiffkrejot wis kahjas nenofals. Un leekahs ari ka tee nemaj nemana, ka teem kahjas basas: wisinajahs leelu laiku ar ragutinabm un schluhtnehm, tekâ ap laidari un stalli u. t. t. Kad wisi ilgi ir laukâ bijufchi, tad kahpj gan uf farsta muhrina, bet no safaldefchanahs wahjibahm tee nesin ne ka. Jau no pascha ribta ir wineem nepahr abpjams noliktums tas, ka uf ehschanu neweens nedrihft ne domagt agraf, kamehr nau laiku peezehlees, nomajgajees, safufajees un noskattijis pee mahtes, wezahs mahtes waj wezakahm mahfahm sinamu pahbaru, waj islafijis kahdu gabalu is grahmatas. Eht wineem neteef gandrihs nekâs leekschus dohts, bet tas patâs un tad pat, kad leeleem. Bingschana un wartschischchanahs teef nihdetas ar teefas fodu uf karstahm pehdahm, tapehz schahdas leetas noteef loti reti. Pa decnu ir saws laiks preeksch lasischchanas un mahzischchanahs, kâ ari preeksch brihwdschwes un kahdeem maseem darbeem. Bakaros preeksch guleht ceschanas ja-atskaita atkal sinamee pahdari. Mahjâ wis ir wezs un weentahrsch, tapat ari behrni paschi un winu apgehrbs. Kahrta gan wehl negribeja scho seem' suhtiht skolâ, bet patâs ween ismudinajahs; gan jau warbuht wehl skolâ attikfees, tapehz gahdâ libdjeklus, kas wina prahdu faista pee tahs un nedod winam tik dauds un tahda pascha darba, kâ Marijai, bet Marijai neleez laika weltigi palaisf.

Uf Marijas sehnd paleels sehns ar israudatu un glehwi seju. Tas ir bagata gruntineeka behrns, Juris wahrdâ. Wina tehws ir patumfchs un zeefirdigs wihrs, kura dschwes noluhks ir tik mantas krahschana; ar to winsch lepojahs un tur wisus pa nelgahm un kahjminahm, kura newar atrahdiht tahdas turibas, kâ winam. Wina mahte — newaretu teft, ka no dabas kauna, bet ir gandrihs plahnpahrtiga. Scho Zuri wina mihle pahrsleezigi un ir eelaidusi un palaidusi uf pehdigo postu un ir isaudsinajusi tik glehwi, kâ telu. Neweenu rihtu winsch nepezelehahs, fur wisâ galwâ nebauretu. Mahte tad skreen waj is namina waj is laidara ar wisadeem Zura gahrdumeem pee gultas un labina, lai paleek meeca; tad isnes neschus ahra un luhdjahs, lai lauj nomajgabt muti siltâ uhdentinâ un tad safufahft galwu. Bet tas jau ir weza leeta, ka kamehr mute teef majgata un galwa fukata, bauroschana nemitejahs ne azu mirkli. Brihsham tehws, kad wisi newar tahda trohfsna panest, usruh; Jurim un pee reisas draude pat ar schagareem, bet mahte kleedj tuhlin preti: Wilks, wilks, nu jau rihs atkal behrnu! Weens patâs jau ir, sit ween nu to paschu nost, es jau wairs nekur paglahbt newaru u. t. t. Zaur to iizelahs kilda paschu starpâ, bet Juris paleek arweenu fweiks. Graudineeku un zitu peedfchwotaju behrnus winsch pulgo weenâ gabalâ un kad tee fewi kahdreis grib aiffkahweht, waj turahs preti, tad pilnâ kâllâ blaudams skreeu mahtei fuhdseht un ta atkal eet tehnam wirsû kleegdama, ka esot peenehmis pilnu mahju plikwehderu, lai sitot paschu behrnu semê; waleneeki nu esot mahjâ pa kungeem un pawehletajeem, sazihf neka nedrihftot, lai waj pascham jobus isdabot u. t. t. Tas fazel tehwa firdi arween dufmas par tahdu mahjas nemeeru un bagatibas un spehjbias apsinaschanahs lepnumu, kâ kâ winsch eet nereti saweem apalschneefcem wirsû ar tahdu pehrtoni, ka wis zeemats drebeja: winsch draud, ka istreekschot wisus kâ welnus is mahjas, ja wehl buhschot reis tahdas leetas jadsird. Ja wini grib sawus behrnus aifbildeht, tad

dabu wehl trakafa negaisa, tapehz ar griboscheem, waj negriboscheem sawi behrni glufchi bes wainas jabrihdina, jafoda un ja-aifseeds wineem uf preekschu ne kad Zuri nekahdâ sinâ ne-aiffahrt.

(Turymal wehl.)

1. Bahr tagadejas Atehnes skolâs-buhfchannu.

(Sweegelis skolas-buhfchannâ is Greekijas preeksch Lamisjas.)

Kahdas 950 □ juhdses leelâ Greekija, kura tagad kahdu 1½ mil. eedfchwotaju, peedereja libds 1821. gadam wehl pee Turkijas. Greekijas galwas-pilsehts ir Atehne, tagad ar kahdeem 50,000 eedfchwotajeem. Preeksch Greekijas atschkirschanas no Turkijas nebij Atehne wehl neweenas greekskas elementar skolâs — kâ kahds sinotajs par Atehni raksta, kad tahs tē tika zeltas, tad tais tuhli eefahka mahziht pehz Bella un Lankastera mahzibas-wihses — pehz metodes, kura wisâs zitâs Giropas semes jau sen tikufe aismirsa, bet Atehne wehl schodeen stipri ween top leetota. Pehz schihs mahzibas-sistemas pamahza skolâs-preekschahws skolotajus dâschâs leetas, skolotajs pamahza wairak attihstitos skoleneekus un schee atkal sem skolotaju usraudfischchanas mahjakos skoleneekus. Uf schahdu wihsi top 200 libds 300 puifchu un meitenes weenâ weenigâ skolâs-istabâ no 2 waj 3 skolotajeem weenâ un tai paschâ laitâ mahziti. Pee lasischchanas un rakstischchanas gatawibas eemahzischchanahs schi Lankasteru metode ir gan kâ itin deriga israhdiufehs; tomehr kur pahrscho mechanisko mahzischchanos pahri ahra, kur wairs neteef tik leels fwarâs listâs uf eedreseerechannu un eemunfshurechannu, bet uf pahrdomaschanas un samanas modinaschannu, tur ta ne uf kahdu wihsi wairs nebuhtu leetojama. Tagad Greeku walidiba jau gan ari fahf uf to gudrot, sawâs elementar-skolâs zitadaku mahzibas-wihsi luhkot eewest.

Pehz elementar-skolahm nahf tuhli tahs kâ nosauktahs Greeku-skolâs, kura leelakais noluhks ir, Bez-greeku walodu mahziht. Scho top wispapreeksch Bez-greeku gramatika kreetni eemahzita un tad top tee projaisti Johannes Chrysostomus, Lucians, Xenophons un Plutarchs Jaungreeku walodâ pahrtulkoti; tad wehl tē teef it kreetni preekschâ nemti: lateiniska un franziska waloda, geografija, wehsture un pirmee matematikas elementi. Tahdu skolu, katra trijâs klasēs eedalita, ir tagad Atehne pa wisam 8, no kahdeem 1500 skolneefcem apmekletas.

Kad scho wilsonu-skolu wefelais kurfus ir tizis pabeigts, tad teef tee skolneeki, kura augstaku mahzibu wehlahs panahft, uf gimnasiju pahri. Paschâ Atehne tagad atrodahs diwi walejas gimnasijas — un diwi no privatwihreem teef waditas, un kad nu tapat is Greekijas, kâ ari is Turkijas dauds skolneeku Atehnes gimnasijas nahf apmekleht, tad ir Pirejus pilsehtâ, Atehnes tuwumâ, wehl weena waleja gimnasija tikufe dibinata. Wisâs schihs gimnasijas teef no wairak kâ 1000 skolneefcem apmekletas; wisa gimnasijas-studija ir uf 4 gadeem nolikta. Katra gimnasija ir 4 klasēs eedalita un kâ mahzibas-preekschmeti ir uswedami: Bez-greeku waloda, kura jo kreetni teef mahzita, tad latiniska, franziska un angliska waloda; tablak: matematika, religija, wispahriga wehsture, logika, antropologija, psihologija, fisika, khimija un zitas dabas-sinatnibas.

Tas mahzibas-preekschmets, uf kuru tē wiswairak teef luhkots, ir sinams Bez-greeku waloda, kuras flawenakee rakstineeki un dsejneeki ar leelako skaidribu un ustizibu Jaungreeku walodâ top pahrtulkoti. Greeku mahzitee wihri ar itin leelu sekmi

publejahs, Jaungreeku walodu pehz wezas klasifikas walodas isglishtot, wisi sweschee wahrdi un nederigas runas wihses, kuras Jaungreeku walodu pa to laiku, kamehr ta bij pakrituse, usnehmuse, top lehni, tomehr droschi isnihzinati.

Kas teologiju grib studeereht, tas ne-apmekle wis gimnastiju, bet tai weeta tuhliit teologisko seminariju, kura labprahprahrtigi tikuse dibinata un wehl jo projam no mihlestibas-dahwanahm teef uftureta. Schi teologiska seminarija top tagad no kahdeem 80 mahzkeem apmekleta, kuri schè pat pa sawu uftureschanos-laiku ari par preestereem war tapt eeswehtiti.

Mehs schè ari wehl atgahdinajamees us Atehnes augstako meitemi-skolu, kuru meitenes no saweem 8. lihds 18. gadeem apmekle. Kahda Schweizeete schè wed direkziju. Wisi schahs mahzibas-weetas skolotaji ir Atehnes uniwersitetè sawu mahzibu baudijuschì. Skolneezu skaitlis is pilsehta istaisa 500, bes tam scho skolu wehl apmekle 150 meitenes is Mazedonijas, Konstantinopeles, Aleksarijas u. no z. w. Kad skolneezes sawu pilnigu kurju schini skolà pabeiguschas, kad winas war efsamu kà skolotajas taitit, kuras tad kà gubernantes us abrssemehm (wiswairaf Bihne, Londonè, Parihse u. z. p.) greeku familijas aiseet.

Lai, 1837. gadà, schè dibinatai uniwersiteti bij to brihd kahdu 52 studentu, tagad top wina no wairaf kà 1000 studenteem apmekleta, kuras kahdi 80 profesori mahza.

Kad Greekija sawu pilnigu brihwibu un pastahwibu bij iszihnijusehs, tad Atehne ne is ka zita nesastahweja, kà wifs zaur tik is astinainotahm drupahm. Ta weeniga, dauds maj uskatama, ehka starp tahm mahjinahm, kuras tee pee to brihdeja breesmiga septingadus kara atlikuschees nelaimigee kà alupeedsibwotaji mahjoja, ta ta nosaukta zitreiseja karala Ditto pils, kasermu buhwes-wihse. — Ta raksta wehsturneeks Gadechens.

Un no ta laika, lai gan ari daschadi raibi gadijumi preekschà nahkuschì — sozijaligs truhkums, dascha dumposchanahs, daudskahrtigu ministere mainischanahs, wispabrìga nedroschiba — ir Atehne teescham is ne ka par kaut ko tapuse un war tagad tik dauds leelas un staltas ehkas usrahdiht. — Un waj neisradahs wifs Atehnes pilsehts ka kahda leela skohla? No 50,000 Atehnes eedsibwotajeem ir gan drihs kahdu 10,000 skolotaju un skolneeku kopà, tik leels skaitlis, kahdu neweenà zita pasaules pilsehta — schahdà pat sinà — newar usrahdiht.

Atehnes profesori un skolotaji wehl wisadi zitadi stahw us it augsta stahwokka — ari laizigi wineem klahjabs labi. Atehnes profesori dabu par gadu algas 2800—4000 un wairaf dahlderu; elementarskolotaju semakà alga istaisa par gadu 1000 dahlderu. Ka masà Greekija tik leelas algas skolotajeem war pasneegt, nahk zaur to, ka Greeku tauta ihpaschi preeksch mahzibas-etaisehm loti usupurejahs. Tà tē ir eerascha, ka gandrihs katrs Greekis ari tas masakurigais, pee mirschanas sawà testamentē us masakahm un augstakahm skolahm atgahdinojahs un tahm par labu daschu naudas-teesinu noraksta. Us tahdu wihsi ir jau daschas itin leelas naudas-sumas no bagatakeem Greekeem, ir abrus Greekijas, skolahm par labu tikuschas pasneegtas. Waldiba maksà tikai profesoreem gadaalgas, uniwersitete pate teef uftureta no labprahrtigi noguldita kapitata intreschm un zitu privatbeedribu peepalihdsibas. Tà pat teef ufturetas: weena no abahm wasejahm gimnasijahm, politehniskà skola, augstakà meitemi-skola, bahrinu-nami, teologiska seminarija, muhsejas akademija un jaunais teaters. Un ne tik ween Atehne, bet wisa Greekija, ja pat pee Turki-

jas Greekeem, ir — bes kahdahm mas priwatinstitutehm — wisa skolas-mahziba besmaksiga. Ne elementarskolu un gimnastiju, neds ari uniwersitetes apmekletaji maksà kahdas naudas par sawu mahzibu; Atehnes studenti aismaksà sawu eerakstischanas-naudu un wehlaki sawu diplomu, no kahdahm kolegijas-naudahm wini tē ne kà nesin; ja pat weeli preeksch kimistahm preparatehm top kimiju-studeeredameem par wolti doti.

Par maso Greekiju lihds schim muhsu awises maj ko stahstijuschas, un ja ari tapat sadshwe kaut kur par Greekiju tika runas westas, tad tur daschs labs eespraudahs starp ar sawu „Kas tak war is tagadejahs masahs Greekijahs nahkt?“ Tē tad nu schoreis dsirdejahm dauds maj pahr winas skolas-buschanu, galwas-pilsehta. Kad mehs wisu to laiku no 1821 lihds 1875. g. wehsturigi usskatam, tad mums tē teescham japreezajahs par masahs Greekijas firdigahm zihnischanahm un jautahm uswareschanahm. Sawai uswareschanai un pastahwibas panahkschanai par godu un pateizibu, Greeki tagad nu tik stipri gahdà par sawas skolas-buschanu; — un kad mehs tē pehdigi wehl eewehrojam to tautibas-garu, kas wifas winu skolās, no semakahs fahkot lihds augstakai beidsiht, tik gaischi un spehzigi spihd zauri, tad gan waram to wezo Sparteeschu dseesminu:

„Reis bija muhsu weztehwi stipri wihri, —

„Bet mehs buhsim wehl dauds stipraki!“

ari tagadejeem zentigeem Greekeem usdseedah.

Gaisminas Kahrliis.

Zeen. A. Sp. kungam. *)

Tahs no Zums minetas otras wispabrìgas skolotaju-sapulzes Mihgà 1874 g. muhsu ortografijas labad iswehlehtas komisijas lozeklis buhdams, es Zums, zeen. A. Sp. kungs un amata-brahl, no firds pateizos par to pirmo peepalihdsibu, kuru Zubs mums nupat zaur „Skolas“ 4. num. pasneeguschì. Lihds schim bijahm ar ilgoschanos, bet deemschel wolti, tahdas peepalihdsibas gaidijuschì, jo tos abus pasneegumus „zeen. ortografijas pahrlabotajeem“ sch. g. „Baltijas wehstin.“ mehs newaram par palihdsibu no abrusjes eeskaitit, tadehs ka wini is muhsu paschu widus t. i. no scho rindinu us-sihmetaja puses nahkuschì. Tà few pascheem palihdsibu sneegdami, mehs to darijahm weentahrt tadehs, ka lai ne is-skatitos gluschi tà, ka kad nu schi leeta us muhsu tichetru kameescheem us-likta, ne weenam zitam wairs nenahktos par scho swehtu leetu ruhpetees un gahdat, un ohtram kahrtam tadehs, ka mums kahda ohtra noprasijums sinamà weeta „waj tee buhs tee spreedesi?“ weenumehr ausu un azu preekschà staweja un mehs talabad gribejam ari scho leetu atkaut klusinam galà west tam, kas par gruhumeem nebehdedams, winu wisupirmais eesahka, proteet „Balt. wehstin.“ Bet kad nu tagad schim muhsu wezejam draugam blakus mums ir peedsimis otrs jaunš draugs, proteet „Baltijas Seml.“ ar sawu mums lohti dahrgu „Skohlu,“ kusch ari pee schis leetas it teizamu

*) Peesihmej. no redakzijas. S. kunga rakstà pagarinaschona newoteel wis zaur b, bet zaur sehshinu, to wusch tam wofalam usleek. Kas jagarina, par weem. mahu, tewa, stwa, masà, bralls. Pehz o wusch neleeto nekabdu garinashanas sibu. Bet ta ka tahdu buru drufatawà nau un lubtu jauni jaleij, kas atkal ligu laiku alshemtu, tad mums schini sinà bija no zeen. rakstitaja ortografijas ja-atsahpajahs. Mehs zeram, ka wusch pahz to nekounofees un ka zeen. lastitaji ari tà fapratihs, kahdà wifse wina rakstischana ir. Redakzija.

dalibu nem, tad ari mehs wairs ilgi nekawesimees, jawu pagohdinajuscho usdemumu peepildit. — Bet lai muhsu pateifschanahs zeen. *R. Sp. k.* nebuhtu weenpufiga, tad mehs grimbam schim pirmajam pasneegumam kahdas-rindinas no sawas pufas peesihmet. „Raksti ka tu runa“ — ta jaw Wabzu leelais tautas-wihrs *G. C.* Lesinsch pagahjuscha gadu-simtena widu sawai mahsai sazija, kad ta winam prastja, ka lai rakstot pa wahziski, jo toreis bij Wabzu tautas leelaka dala wehl Franzuschu walodas un tikumu duhgnas nogrimuse un wahzu tautas leelais skolas-meisteris Napoleons I. wehl nebij peesimis. Bet Zuhš, zeen. *R. Sp. k.*, scho teikumu sihmejeet us ortografiju, sazidami: „Sawu ortografiju grunteju us walodas gruntu t. i. rakstu ka runaju.“ Bet pa teescham Zuhš ne-eseet wis ta darijuschi, ka sazijusch. Tikai zit us lihdschinigo wel-tigo maises-ehdeju, pagarinajuscho h sihmejahs, Zuhš ta rakstijusch ka runajeet. Ta nu redseet, ka ar skanulikumu ween schini leeta nau zauri teekams, bet ka mums ja-eewehro ari zitadi likumi, jo ja gribetum skanu-likumam dot preekschroku un ne lukohst us praktisku (dsihwe leetderigu) un wehsturigu likumu, tad Zums buhtu bijis jaraksta pr. peem. „Diaws duad schaelastibu toew un wuiseem“ jo jumi „ua, ae, ve, un ui,“ ir muhsu waloda pateescham deesgan skaidri dsir-dami. Bet paldeews Zums, ka ta ne-eseet rakstijusch. Ta pat Zus ne eseet pareisi rakstijusch: „mella, wella, willa, mel-lot u. t. pr.“, fur weenigi pareisi ir: melna, welna, wilna, melnot (sk. musu tuwaku aprahdijumu sch. g. „Balt. wehst.“ 44. num.), jo etimologijas likums schini leeta ari naw ne-ee-wehrojams. Ja, pahr to, ka rakstams, Zums, zeen. *R. Sp. k.*, leekahs gluschi ehrmotas domas buht. Zuhš sazijusch: „Rakstisim ta ka mehs runajam. Widsemes serde saka: Pee teefas cet. Aluksneesch ka: „Bi tisas it.“ Ja wini ta raksta, ka runa, wini dara labi.“ — To lasot mums tibri leekahs, ka kad Zuhš nesinatu, ka katrai tautai ir un ja-ir weenai wispahrigai walodai, fura teef leetota rakstos un skolas. Un pee mums ir schi wispahriga waloda ta, fura tiklab Widsemes ka Kursemes serde runa. Kadehl gan muhsu Luters, Ernsts Glikis, pats Aluksneeks buhdams, naw sawa bibeles-tulkojuma, sawa apgabalä, ka mehs sakam, islofsni leetojis? Pehz Zuhšu spreedumu til jau buhtu jadoma, ka winsch loti neapdomigi darijis. Ta tas nu naw wis bijis, zeen. *R. Sp. k.*! Dai neweenadibai, fura deemschehl wehl scho balt-deen pastahw, tahm muhsu walodas islofsnehm, — ka mehs Kursemes serde sakam — tahm wajag ar laiku pasust zaur raksteem un skolahm. Atkajjeet druszja: ko gan Zuhš sazitu, kad kahds nemtos p. peem. kahdu wahzu laikrakstu laudis laist Meklenburgeeschu islofsne? — Sewischka grammatina turpretim mums buhs Aluksneeschu islofsne tikpat mihsa — un ir jau zaur Riewenthala tehwa pasihstamu grammatinu tikpat mihsa, ka Wahzeem ta islofsne, fura Fritz Reuters rakstijis. Tad Zuhšu zeenij. raksta wehl pahris teikumu atrodahs, furas lasot mums buhtu jadohma, ka Zuhš lihdschim weenigi „wezo gudribas mahminu“ lasijusch. Zuhš sakeet: „Schos laikos muhsu dubultneeki no wiseem awisneekem un grammatu farakstijateem, bes ween „Latw. awis.“ pahrdauds ir eenihsti.“ Ko Zuhš sazijusch! Zit mums sinams, tad wisumajakais itin wisi Latw. awisneeki, iraid etno-mologijas likumam paklausidami, wezo dubultibu tur patu-rejuschi, fur wina teescham wajadfiga, proteet, pirmahrt tahdas galotnes, furas wina (dubultiba) zaur galotni s, (weeniskaitka nominatiwa) jeb zitadi ka eerodahs, p. peem. gais, wijs (gen. gaisa, wisa) u. t. pr. un ofahrt tahdos wahrdos, furas us kloudsi (lihds-skanetaju) is-eijosch wahrdisch sawee-nojahs ar wahrdu, fursch ar tahdu paschu kloudsi eefahkahs, p. peem. at-tihstices, ap-prejetees, pah-runat u. t. pr. (sk. sch. g. „Balt. wehst.“ 27. num.) Un waj Zuhš, zeen. *R. Sp. k.*, teescham eseet pahrlcezinati, jeb waj Zuhš tikai joka dehl sazijusch, ka mehs tee ziti tam duzim jeb pusotra dutscha sweschineeku, furi muhsu waloda, ka mums schkeet, jau labi sen pilnigas pilsonu-teesibas eemantojusch, ar taisnu t. i. to paschu mehru mehridami, ar kahdu sawejeem — sawu wisu dahrgako mantu, sawu walodu, „ta ka pee kahjam kaisam un minam“? — Ortografijai gan nu wajag walodai peepafset; bet abas ir tatschu gluschi sawadas leetas; jo ja ta nebuhtu, tad, zeen. amata-brahl, — lai no zitahm walodahm ne wahrdina ne peeminam — buhtu muhsu waloda jau sen pagalam iskaisita un kahjam samihsta, zaur sawu lihdschinigo, dascheem loti miko, wezo ortografiju! Bet mehs turpret, „dubultneekus aridsan is Zums mihsajeeem“ sweschineekeem — ti-zeet, wini mums tikpat mihsa — ismejdami, schkeetam sawa tehwa walodu, ja ne wairak tatschu no apspogofchanas fargajusch. Til augscham mineta weeta ir muhsu waloda dubultofchana wajadfiga; sweschos wahrdos — mehs sakam wehl reis — proti tahdos, furi wehl naw pilnigas pilsonu teesibas eemantojusch, waram gluschi labi bes dubultofchanas istift, ja naw wineem jau muhsu waloda weenlihdsigi skanoscha wahrda pretim, fura dubultofchana gan wehl ir deriga, p. peem. m a n n a (debesu mais) un mana; bulli (pahwesta lahstu rakstu) un bu li (pasihstamo tschetrahji ar un bes rageem) u. t. pr. —

Par pagarinajuscha „h“ atmeschanu esam ar Zums pilnigi weenos prahtos; bet nedomajam, ka wina lihdschiniga weenibas weeta buhs turpmak trijiba wajadfiga. Wehsturigi pasihstamo Hugenbergera „zepuri“ jeb „“ mehs paturesim sawa lihdschiniga weeta par lokatiwa apsihmetaju; garos „wahrda lozeklus,“ proti garo silbi — jo til weena tahda katra wahrda warbuht — mehs apsihmesim ar gulischo strihpinu „—“ (sk. „Balt. wehst.“ sch. g. 43 num.) un par lauschanas-sihmiti mehs leetosim lihds schim pasihstamo Hug. „puszepuri“ jeb akotu „“, bet tikai tahdas silbes, furas zaur fewischku ne-apsihmeschanu war wahrda nosihmejums no sawas skaidribas saudet, p. peem. wihle un wihle (wihla, wihla mehs jau sen wairs nesakam), lahwa (uguns kalnu iswehmums) un lahwa (virtti); pee „o“ turpretim naw nekahdas garumasihmes wajadfiga, un lauschanas-sihmite buhtu tikai tur pee wina deriga, fur — lai gan itin reti — waretu zitadi jufschana zeltees, ka pods (puds) un pods (mahla traufs ar un bes ofahm). —

Til daud sgribejahm, pahrpirmo peepalihdsibu pateifdamees, pee winas peesihmet. Us tahlakahm peepalihdsibahm gaidam ar ilgofchanos.

Jaunpils mahzitaja muischä. S.

Atbildes.

Gaism. *R.* Atbildi dabuseet zaur wehstuli.

P. G. 1. R. J. m. Esam peeprastjusch pee Sintenis k. un laidsim Zums wehstuli, tiksibdi ka atilde buhs atmahuse.

G. W. — nn. Waj newarat reis peenahst redakzija?

Chr. Chrlschkim. Renemat par launu, ka schoreis Zuhšu dselonus pret muhsu kaiminu hollensteina leeta negribam wis isleetot. Neweenam nebuhs newalnigus preekus leegt, un kad „Darbs“

nodarbojahs gar hollensteinu, tad winam schis newainigs darbs jeb preeks ari nau leedsams. Nau wehrts, ka pah scho leetu til dauds runa, jo hollensteina neweens nedabuhš bes daktera rezepšes un tad dakteris to dohs, tad wiafch ari wehl jo labak un flaidrak po-fazihš, ka hollensteins ja-usglaba un ja-ifleeto, ne ka „Darbs“ to darijis.

Wezais Brenzis atkal mahjās.

Br. S deenahm w. Br. pahbrauza un swehtija fawus 25 gadu amatu-fahsas. Swingulis bija ruhpees par peenahkamu fanemfchamu. Bija usaizinati dauds, dauds Br. zeenitaji un draugi; pat ari sakumu (eglu, vaeglu ic.) netruhka. Swingulis bija farihmejis jauku kahsu-dseefmu, ko ari faweem zeen. lasitajeem pasneedsam, un furu kahds dischais-puisis, kahds sirgugans, kahda lohpu-meita un kahda ganu meitene us 4 balshim dseedaja pehz pasihstama meldina: „Kaut tikai weenreis wehl pa wifu muhschu.“ Runas ari netruhka. Dabas-feneris, us grehku-kulli nosehdees, lasija flapjas singes preekshā. — Bija gan jauka deena!

Kahsu-dseefma skan tā:

Wezam Brenzim us 25 g. amata-fahsahm.

Sirmais Brenz! Tew jauka deena smaida.
Tawās mahjās — wifā pagastā
Krohnus pin un kufukus Tew raida,
Ufauz laimi — apfweiz preezigi!

Tu preeksh diwidesmit peezeem gadeem
Gezeltš pagastā par kafaku (teešas sulaini),
Brentfcha ziltš, ta sel us radu radeem,
Igi walda ta scho amatu.

Tehwa pehdās Tu jau fen eestahji,
Skraidiji pa mahjahm sinodams,
Wifus tu ar fhwo dsirdinaji —
Kad pa mahjahm brauzi linodams.

Gudris wihrs eefsch pagasta Tu esi,
Swingulam un wifseem padohmneeks,
Nefnu speeki wifur lihdsi nesi,
Ar to biji palihgs, aistahwneeks.

Lai tad Deews Tew muhscha deenas garo,
Ustur Tewi stingru, wefelu,
Lai Tew debeš-selta-krohnis staro —
Kas tur puschko Tawus fentehwus!! — —

Lihds pat dsihwes-wakaram wehl kohpi
Sawu gruhto kafak' amatu,
Lihds reis aukstā bedrē eebahstš kohpi
Appuschkohtš ar eglu wainagu!!! —

Swingulis.

Atbildofchais redaktors un isdewejs: G. Mather.

Sludinajumi.

„Baltijas Semkohpis“

bes veeminetabm meetabm wehl ir apstelejams.
Zelgawā Laska'sa k. grabmatu bodē un Kleina k. pretfchu bodē; Wauskā pee Apsteckera Gōrke k. Kuldigā pee Schepstly'a k. Talsos pee Simfena k. Dohbelē pee Dawidowškija k., Zehfšis pee Wlamfcha k., Walmeerē Frey k. grabmatu bodē, Walfā Rudolfa k. grabmatu bodē, Ruhjenē Alfschna k., grabmatu bodē; tāpat ari pee wifseem skolotajeem, pagastu ffrihwereem un mahzitateem, kas teel latwini luhaji, apsteletajeem nahkt palihgā.

Zelgawās Latweefchu kurlmechmu ffohlas direkzija

dara zaur scho sinamu, ka ffohlas-behrnus atlaidihš us seemas fwehtkeem fofdeen 20. Dezemberi 1875. Behrneem jafanahl atkal 5. Janwari 1876.

Zelgawā, 2. Dezemberi 1875.

Skohlas preekshneeziba.

Gruntsgabalus

ifdohd us renti Annas-muischā, 6 werfes no Rihgas pee Saksunuischāe.

Pee 2. (14.) Janwari 1876 g. gaidamas premitjas-biteiu wilkfchanas no 1. aifseenejuma usnehmahs

apdrohfschinaschannu

pret

iflohsefchanas-fkahlē (Amortisation)

L. J. Salzmannis,
Zelgawā, Katolu eelā Nr. 8.

Widfemes

dseefmu-grahmatas

dabujamas Kapteina grabmatu-pahrdostawā, Gelfsch-Rihgas-kaleju-eelā Nr. 4; jaunā druta no 1875. gada lihds ar jaunū peellkumu patihstamā tabatas-formatā. Reseefetas 60 kap. gabalā. Reseefetas par dafschadeem tizeem, to starwā ari lohki flaksti eseefetas, derigas seemas-fwehtiku dahwanas.

No zensures wehlehts. Rihgā, 8. Dezemberi 1875.

Mahjas weefis

ifnahl reis pa nedelu un malka par gadu 1 rubli un ar peefubifschanu par wisti 1 rubli 60 kap. Peeslikums pee Mahjas weefa malka 75 kap. par gadu.

Zaw 20 gadus Mahjas weefis pa Latwiju stajajis un tā tad ceefines ar Latwoju tautu, ar winaš waljadfshahm un zenteeneem. To sinodams un par to ruhpedamees wiafch weenmehr zentees luhkt Latwoju tautai ihstš draugs, kas waljadfshā briddi derigu padobmu dohdams us krectneem zenteeneem pasfludinatu, bet ari, ja nolihfchana no ihsta zeta rastrohs, to ar drohfscheem wahrdeem iffagitu. Tā zensdamees Mahjas weefis tautas ufstizibu wanahzis, draugus wifur eemantojis par leezibu, ka Latweefchu tauta fin fawus frectnus ffradnecus gohdabt un fawem ihstceem drauceem ufstizeht

Mums newaljaga Mahjas weefa nopelnus ihpafchi peemineht, labuuns wifafchi ifdaudfinahl, jo kas nebuhs laifijis Mahjas weefi, mums peeteef peeminejufcheem, ka Mahjas weefis ir palizis

Latweefchu tautas-lapa,

kas tā ihstš tautas-draugs nedrihftetu trubht neweenās mahjas; tapehz mihkt luhdsam iflatru tautas-draugu, lai labprahitigi pee apsteleschannas teem weepalihdschu, kas wifchi to nefin peenahkami ifdaribt.

Kā lihds fchim, tā ari turpmak tautas-draugi buhs ari Mahjas weefa draugi, kas winam patihdschš ispidiht wina augsto peenahkumu tautas attihstifchana un prahtazilafchana, mahnu-apsweefchana un gaimas-iplahstifchana.

Mahjas weefa ihpafschneeks un redaktors Ernst Plates.

Apsteleschannas fanem:

- Zehfšis B. Pehterfohn k. fawā grabmatu bodhē
- Walfā W. Rudloff k. " " "
- Walmeerā G. G. Frey k. " " "
- Zelgawā J. Schablowsky k. " " "
- Talfē W. Simfen k. fawā bodhē.

Rihgā Pahrdaugawā Stabufch k., tā ari zeenigi leeklungi mahzitatei, fflototaji un ziti muhsu tautas-draugi un kohpeji, un manā drukatawā un Latweefchu grabmatu-bodhē, Rihgā, pee Pehtera basnizas.

Ernst Plates.

Sahli un filkes

peedahwā faweem Widfemes un Kursfemes drauceem par wifu lehtako zenu un apgalwo par labu prezī. Tapat pee manis war dabuht no augstas waldibas atwehletu fchaujammu pulweri, apinūs un mafchinu fiffnes.

F. B. Beder.

kantoris pilfhehtā leelā Sirgu-eelā Nr. 14. weenu trepi augfchā.

Drukahš pee J. W. Steffenhagen un debla.